

til det hele Kirkesamfund blive klar. Hvis derfor to Anskuelse staar mod hinanden i et Sogn, er det billigt, at den, der har Fleertallet, ogsaa faaer den vigtigste Ret ved Udnævnelsen af Præsten; men det vil ogsaa være billigt, at Mindretallet faaer den Ret, der kan tilkomme det, nemlig til at slutte sig til den Præst, det ønsker, forudsat at det selv afholde Udgifterne derved. Den Bei ere vi ved Forholdenes tvingende Magt førte ind paa, og den skulle vi udvifle videre, troer jeg. Derfor vi derimod gaar den Bei, som her er anvist, styrke vi kun det usande Skin af Enighed, hvor der ingen Enighed er, og hvor der maaskee ingen Enighed vilde være, naar der kom et større Liv. Jeg kan ogsaa henvise til Erfaringen; thi vi have heldigvis Menigheder her i Landet, hvor der er forskjellige Anskuelse. De have paa sine Steder været nødt til at ty til Sognebaandsløsningen og Dannelsen af Balsmenighed. Hvor Regjeringen nu har gjort Brug af den Grundsaetning, ikke at sende hverken Nr. 1 eller Nr. 2, men Nr. 3, der vil den i Reglen neppe have naaet sin Hensigt. Jeg kan idetmindste nævne et Par Steder, hvor det er skeet for at afværge Sognebaandsløsning, men hvor ikke alene de tidlige Sognebaandsløbere ere blevne ved at være Sognebaandsløbere, men endda ere tiltagne i Antal. Jeg kan paa den anden Side ogsaa nævne Exempler paa, at man har sendt til Menighederne Mænd, som have tilfredsstillet en stor Deel af Menigheden, men ikke en anden Deel. Man har sendt dem derhen for at see om muligt at modarbejde eller tilintetgjøre Mindretallets Anskuelse. Der er jo saaledes et bekjendt Forhold, som jeg gjerne kan nævne, det i Ryslinge. Der staar to Mænd med forskjellige Anskuelse, hver med sin Menighed blandt Sognebeboerne. De to Dele have en Tid lang staaet temmelig skarpt, næsten bittert mod hinanden, saalænge man vilde søge paa udvortes Maade at tvinge dem sammen; men da vare vi saaledes at faa Balsmenighedsloven givet og bragt til Udførelse, og nu er Forholdet det bedste. Ja, jeg gad vide, om der findes mange Sogne, der kunne sættes i Sammenlig-

ning med dette i Henseende til kirkelig Sandhed og Liv. Hvad enten man seer paa Præsterne, Kirkesangerne eller Menighederne, ere de alle glade og lykkelige ved den vundne Frihed. De søge hver til sin Kirke, og i mange Sogne der omkring, jeg kan næsten sige, misunder man dem det kirkelige Liv, der findes. Deres Kirker staar tomme, medens der paa dette Sted er proppfuldt hver Søndag i begge Kirker. Er der noget Dødt i dette? Er det ikke et Liv, vi maatte ønske i andre Sogne? Vi have altsaa Erfaringen for os, at vi ikke skulle lægge formegen Bægt paa den falske Enighed; men lad os give hver Deel af Menigheden, hvad der tilkommer den, Fleertallet, hvad der tilkommer det, og Mindretallet, hvad der tilkommer det. Det ville Mindretallet finde fuldt begrundet, de ville være glade ved at faa en saadan Lov og ikke en som denne. Og hvad nu selve det Afgjørende angaaer, da maa man jo dog mærke, at der ved Siden deraf staaer: „Medmindre det af foreliggende Dplysninger fremgaaer, at han paa utilladelig Maade, selv eller gennem Andre, har indvirket paa Valget“. Ja, hvad er saa dette? Hvad er utilladelig Maade? Det ligger jo ganske i den høitærede Ministers Haand at bestemme det, og det kan være, at han kan finde, at det er utilladeligt, hvad Menigheden selv og Mange med den have fundet var meget tilladeligt. Der kan være mange Kræfter, der kunne komme i Bævægelse saavel i som udenfor Menigheden, maaskee ogsaa mellem de Geistlige, f. Ex. Provsten, som har været samlet med Udvalget, men har fundet dets Mening aldeles urigtig, eller andre ganske udenfor staaende Kræfter, og hvor let kan der da ikke opspres Et og Andet, som kan siges at være utilladeligt, eller i Kraastand faa Skin af at være det? Det fører os ind paa en Usikkerhed, der gjør, at selve denne Ret ingenlunde kan siges at være afgjørende. Jeg har været med, som det vil sees, i Kirkekommissionen til at opstille et andet Forslag end dette, et Forslag, som gif ud fra, at det var Regjeringen, som skulde indstille, og Menighederne, som skulde vælge. Det fik i sin Grundtanke en heel Deel Tilslutning i Kommissionen og blev ved 2den Behandling